

Slutrapport: Mentor – adeptprogram för lärosäten

Under 2002 initierade Myndigheten för Sveriges nätuniversitet projektet Mentor – adeptprojektet som syftade till att ge högskolor med ingen eller liten erfarenhet av distansutbildning få stimulans, stöd och vägledning i sin utveckling. Som mentorer skulle Högskolan i Gävle och Örebro Universitet fungera. Uppdraget regleras av ett avtal mellan Myndigheten för Sveriges nätuniversitet och Högskolan i Gävle daterat 2002-12-03.

Projektets målsättning är:

- att ge storleksmässigt små lärosäten (adepter) en möjlighet att på ett systematiskt sätt ta del av två större lärosätens (mentorer) erfarenhet och kompetens inom området IT-stödd distansutbildning.
- att ge de deltagande adept-lärosäten en möjlighet att på en bättre kunskapsgrund, aktivt ta ställning till huruvida Nätuniversitetets verksamhetsinriktning är önskvärd att framöver förena med lärosätets utbildning eller inte.

De deltagande adept- och mentorslärosätena fick i uppdrag att i samverkan detaljplanera Mentor – Adeptprogrammet men föreslogs följa följande huvudstruktur:

1. En gemensam del för alla inblandade adepter och mentorer.
2. En mentorsspecifik (en för respektive mentor) del ämnad för alla deltagande adepter.
3. En adeptspecifik del (en för respektive adept) tillsammans med något av de två ingående mentor-lärosätena (väljs av respektive adept).

Tidplan

Mentor – Adeptprogrammet planerades ursprungligen att starta 1 november 2002 och löpa fram till och med 31 december 2003. Projektiden förlängdes senare (2004 06 01) till 2004 12 31 med slutrapportering senast 2005 02 15.

Planering

Den ursprungliga planeringen utgick från att de presumtiva adepterna startade samtidigt så att de kunde besöka mentorerna vid inledande seminarier där olika problemställningar belystes och diskuterades. Med denna bas skulle sedan individuella program läggas upp.

Planeringen fick dock modifieras då starten för de olika adepterna inte kom att bli samtidig och då vissa adepter redan tidigare hade varit på motsvarande besök.

Genomförande

2003 02 28 inbjöds Danshögskolan, Idrottshögskolan, Konstfack, Konsthögskolan, Musikhögskolan, Operahögskolan, Teaterhögskolan och Ersta Sköndal högskola att delta som adepter i projektet av Mats Ericson, NU.

Responsen på inbjudan var i huvudsak avvaktande varför den följdes upp av påminnelser och telefonkontakter. För att utnyttja tiden påbörjades diskussioner med intresserade parter efterhand. Det var först i maj 2003 som kravet på tre aktiva adepter var uppfyllt.

Genomförandet kom att bli mer individualiserat än vad som ursprungligen planerats. Detta var en följd av att starten kom att förskjutas.

Det pågående projektet med erfarenheter och resultat har i olika sammanhang presenterats såväl externt som internt, se nedan.

Genomförandet beskrivs mer detaljerat för respektive lärosäte i bilagorna 1 och 2.

Resultat

En erfarenhet som kan dras av den långsamma starten av projektet är att möjligheter och fördelar med flexibelt lärande inte kan tas för givna utanför den krets som är verksam inom området. Den avsedda målgruppen präglas av arbete i små grupper och med hög grad av personlig kontakt. Därför var det först efter ytterligare bearbetning som möjligheterna framträdde tydligare och först efter det inledande mötet som potentialen framstod klart.

Genom projektet har adepterna kunnat bilda sig en uppfattning om flexibel utbildning på distans och dess möjligheter i den egna verksamheten. Projektet får sägas vara framgångsrikt då detta lett till att adepterna valt att utveckla flexibla kurser eller moment på distans och att därvid utnyttja de distanspedagogiska och tekniska erfarenheter som erhållits under projekttiden. En närmare genomgång av resultaten för de olika deltagarna görs i bilagorna 1 och 2.

De kontakter som projektet inneburit mellan adepter och mentorer har även lett till ämnesspecifika kontakter förutom de själva distansmetodiska delarna.

Extern spridning

Projektet har presenterats vid olika konferenser och seminarier:

- Netlearning 2004 i Ronneby
- Folkbildning IT och lärande i Sigtuna i maj 2004
- Kraftfält 2004 i Uppsala
- Två "Arena-seminarier" kring kompetensförsörjning och kompetensbristkostnad under hösten 2004, arrangerade av Statens kvalitets- och kompetensråd med 165 resp. 350 deltagare.

Projektet har producerat en egen hemsida med sökbara artiklar med över 474 unika besökare och över 1289 laddade sidor (2004-02-14). Till denna hemsida togs även fram en presentation med informationsöversikt för adepterna kring hur man kan producera webbföreläsningar – med redan tillgängliga kommersiella och etablerande IT-verktyg/programvara och ett alternativ

med öppen källkod. Sidan, <http://www.netuniversity.se/mentoradept>, kan även nås via NUs hemsida om projekt.

Intern spridning

Internt inom de deltagande organisationerna har projektet dels lett till ökad kännedom om möjligheter med flexibel utbildning på distans. Det gäller kompetensuppbyggnad såväl IKT-verktyg, distanspedagogik och arbetsmetoder som betydelsen av vissa stöd- och servicefunktioner för studenter och lärare.

Ekonomi

För att genomföra projektet skall Högskolan i Gävle och Örebro universitet tillsammans erhålla 750 000:-. Högskolan i Gävle dessutom 50 000:- för projektledning. Av dessa medel har HiG rekvirerat 720 000 kronor (2002 12 15), 80 000 kronor är ej rekvirerat. 375 000 av de rekvirerade medlen har överförts till Örebro universitet. Adepterna har kunnat rekvirera 50 000 kronor vardera för kostnader i samband med sitt deltagande. Danshögskolan har rekvirerat sent och ännu ej erhållit medel men har förbrukat motsvarande 50 000 kronor.

För närvarande återstår:	HiG	20 392,74 kr
	Öu	208 211;74 kr
	DI	3 783,00 kr
	Ersta Sköndal	41 422,00 kr

Förslags kan tillämpliga delar av dessa medel utnyttjas för fortsatt samverkan under 2005 mellan HiG och DI respektive ÖU och Örebro Missionsskola.

Gävle den 13 februari 2005

Bo Malmström

Högskolan i Gävle

Medverkande:

Högskolan i Gävle samordning – Bo Malmström vicerektor för distansutbildning
 mentor – Björn Karlsson distanssamordnare
 mentor – Johan Burman, IT-pedagog/multimediatekniker
 mentor – Mats Brenner IT-pedagog
 mentor – William Males lärare
 Danshögskolan adept – Anna-Karin Ståhle
 Dramatiska Institutet (DI) adept – Ulf Söderström

Möten och träffar med Högskolan i Gävle

I oktober 2002 gjorde rektor, flera lärare och IT-pedagog från DI ett informationsbesök om distansutbildning, e-learning och om uppdragsutbildning på distans vid Högskolan i Gävle.

Högskolan i Gävle gjorde ett besök på DI och Danshögskolan i november, 2003. Deltog gjorde vicerektor för distans, IT-pedagog och lärare i kreativt skrivande på webben.

I mitten av december besökte två deltagare från Danshögskolan Högskolan i Gävle, detta i samband med ett seminarium om ”Flexibelt lärande” – en avslutningskonferens kring ett utvecklingsprojekt kring distansutbildning (Learning Center).

IT-pedagogen Mats Brenner har haft en mindre lärarkonferens och totalt sex olika kursutvecklingsträffar under 2004 med både lärare, programansvarig, IT-tekniker och kanslipersonal, studierektor på plats hos DI i Stockholm.

Två kursutvecklingsträffar med en distanslärare vid Danshögskolan har genomförts av Högskolan i Gävle. Men detta lärosäte har kontakt etablerats framförallt via e-post och telefonkontakt.

Till de första kursutvecklingsträffarna med DI togs ett litet fortbildningsmaterial – *Ett seminarie- och inspirationsmaterial om Webbpedagogik kring dialog och interaktion samt att använda konferenssystem* - fram till studierektor, lärare och serviceorganisation, bl a användes en handbok och planeringstips för distans- och handledning ifrån Åbo Akademi.

Vid en kursutvecklingsträff i mars 2004 togs ytterligare hjälp av lärare vid HiG som har expertkompetens i respons och skrivande på nätet. Målet var att etablera goda former för responsgivning och meta-kommentering ifrån lärare till studenter i en typisk skrivarkurs med hög grad av självreflektion.

Lärarseminarier har genomförts kring olika frågeställningar:

- Träff med representanter för serviceorganisation
- Kursutvecklingsarbete
- Förberedelsearbete för projektansökan, Danshögskolan

Resultat

De uppnådda resultaten har framför allt handlat om att adepter har fått ökad kompetens i flexibelt lärande generellt och serviceorganisationen roll i kursutvecklingsarbetet.

Intern spridning av erfarenheterna har inte minst skett i samband med kursutvecklingsarbete i kurserna.

En effekt av projektet är att flera miniprojekt, som i vissa fall kunnat koordineras, har tagits fram hos Dramatiska Institutet. Danshögskolan har tagit fram ett större utbildningsprojekt, ett förslag på distanskurs 40p för danspedagoger på halvfart och lämnat en projektansökan till Myndigheten för Sveriges nätuniversitet.

Summering av erfarenheter

Mentor

Mentorernas funktion och roll har ofta varit att visa personal och lärare hos adepterna hur personal- och organisationsfrågor kan tillämpas praktiskt och att visa hur god praxis inom distansutbildning kan gå till med exempel från den egna verksamheten eller andras beprövade erfarenheter. Mentorerna som framförallt består av lärare och IT-pedagoger har delat med sig av sina erfarenheter kring distansutbildning. De har kompletterat varandra genom sina olika yrkesroller och därmed ibland lite olika perspektiv på distansutbildning. Mentorerna har fungerat som diskussionspartner och kunnat dela med sig av sitt kontaktnät.

Mentorerna har även kunnat fungera som direkta referenspersoner för adepterna när de drivit frågor kring distansutbildning och utvecklingsfrågor på det egna lärosätet.

I kursutvecklingsarbetet ses det som mycket viktigt att mentorn är lyhörd och öppen för nya infallsvinklar. Det är självklart att nivån på engagemang och intresse kan styra vad mentorn kan tillföra sin adept.

Adept

Adepten har genom detta projekt fått en möjlighet att vid planeringen och genomförande av distanskurs få en inblick i distansutbildningens fördelar och generella problematik. Adeptens intressen och kursutvecklingsarbete har styrt samtalet mellan adepten och mentorn.

Adept och mentor har kommit överens om hur och varför de ville träffas. Utgångspunkt för relationen mellan dem har grundats på vilka kursutvecklingsfrågor som just då varit i fokus för adepten.

Adepten har tillfört mentorn och dess organisation nya insikter och kunskap av kontextuell karaktär. Mentorn har genom dessa möten bl.a. fått tillfälle att fundera på över sitt eget arbetssätt och sin yrkesroll.

Slutsats

Det är viktigt att adepten känner att de bemäktigar sitt eget lärande i arbetsprocessen – 'empowerment'- att de äger utvecklingstakten och kursutvecklingsarbetet. Adepten får möjlighet att själv ta fram egna distansprojekt, nya didaktiska arbetssätt med distansöverbryggande IKT och att de får en inblick i hur serviceorganisationens betydelse.

Utbildningsprojekten är beroende av flera sammanlänkande behov hos adepten och serviceorganisationen generellt, samt i vilken spridningsfas och kategori adepten är i. Från Högskolan i Gävle kan man säga att både Danshögskolan och Dramatiska Institutet tillhör kategorin tidig majoritet. Därmed kan en snabb organisatorisk spridning förväntas.

Nedanstående diffusionsmodell (enligt bl a Rogers, 1995) förtydligar generell spridning av IT och innovation i verksamhet.

Kategorier:	Spridning:
Innovatörer	Långsam diffusion
Tidigare anammare	Långsam diffusion
Tidig majoritet	Snabb diffusion
Sen majoritet	Snabb diffusion
Efterslätrare	Diffusion mättad

Tabell 1: Generell kategorisering av adept efter serviceorganisation och hastighet för spridning

Referenser

Högskolans konstnärliga institutioner och vägvalet inför framtiden. Rapport från ett seminarium i Sigtuna 13-14 maj, 2004. Vetenskapsrådet. Prod: Soya.se

Nätverk för lärande och utveckling (2003) Stockholm: Statens kvalitets- och kompetensråd (KKR)

Om betydelsen av strategisk kompetensförsörjning (2003) Stockholm: KKR

Analys av de statliga myndigheternas kompetensförsörjningsredovisningar (2003) KKR

Planera för kompetens – en handledning (2003) Stockholm: KKR

Projektets hemsida:

<http://www.netuniversity.se/mentoradept>

Konferenser:

<http://www.netlearning.se/index.htm>

<http://www-conference.slu.se/kraftfalt/>

http://www.folkbildning.se/download/416/x/it_fb&larande2004.pdf

Danshögskolan

Underlag för slutrapport över samarbetet mellan högskolan i Gävle och Danshögskolan inom Mentor - Adeptprogrammet

Danshögskolan

Danshögskolan, Sveriges enda konstnärliga högskola för dans, utbildar danspedagoger, dansare, koreografer, folkdansare, dansterapeuter samt ger ett antal fristående kursen i bl. a. historiska danser. Danshögskolan ger även fort- och vidareutbildningskurser för redan yrkesverksamma dansare, pedagoger och koreografer.

Danshögskolan började redan 2002 i liten skala med två distanskurser inom ramen för Nätuniversitetet, en i danshistoria med dansanalys och en i dansnotation. Två lärare från Danshögskolan (DH) (Anna Karin Ståhle och Thomas Berggren) hade gått en 5-poängs kurs i distanslärometod och deras kunskaper blev en bas för utvecklingen av distanskurserna. Bl a hade de som slutarbete i kursen utarbetat en distanskurs i dansnotation. Erfarenheten med distanskurser gav mersmak. När DH blev erbjudna att ingå i Mentor - adeptprogrammet såg vi en möjlighet att få hjälp att tänka i vidare banor.

Det första sammanträffandet var i mitten av november 2003 då Björn Karlsson, Johan Burman och William Males kom till Danshögskolan för ett inledande möte med Gunnel Gustafsson (studierektor) Thomas Berggren, Anna Karin Ståhle och Katarina Lion. Thomas Berggren och Anna Karin Ståhle reste sedan till Gävle för en studiedag i december 2003 Kontaktperson på högskolan i Gävle blev sedan Mats Brenner och på Danshögskolan Anna Karin Ståhle.

Dagen i Gävle var inspirerande och ledde till idén om att utarbeta en kurs i danspedagogik. Arbetet inom mentor – adept programmet blev att med Mats Brenners hjälp utarbeta en projektansökan till Nätuniversitetet för att utarbeta en distanskurs i danspedagogik på 40 poäng. Danshögskolan har redan nu en danspedagogutbildning på 40/80 poäng, som riktar sig till dansare som vill vidareutbilda sig till pedagoger eller pedagoger som vill fortbilda sig. DH får dock många förfrågningar om distansutbildning då det finns många dansare/pedagoger ute i landet som inte har möjlighet att bo i Stockholm ett eller två år för studier. Distanskursen är en variant av dessa fort- och vidareutbildningskurser. Arbetet med ansökan har gett oss tillfälle att diskutera en utbildning som vänder sig till utövare av flera dansgenrer. Inom Danshögskolan finns en lång tradition av att ge danspedagogikkurser inom varje dansämne som t ex klassisk balett eller jazzdans. Studenter som går på flera sådana kurser reagerar ofta med att det finns moment som återkommer i varje kurs och att det alltså finns ett mer gemensamt innehåll än vad vi tror. Utmaningen för oss kommer bland annat att vara utarbetandet en mer ”allmängiltig” danspedagogikkurs som vänder sig till utövare av olika dansgenrer.

Samarbetet var givande. Mats Brenner besökte Danshögskolan för att diskutera upplägget och ge råd och tips, och vi hade också mailkontakt. Vi fick det stöd vi behövde för att skriva en ansökan. Anna Karin Ståhle och Per Hedengren (DH:s tekniska chef) gick på VIND-kursen (se www.netuniversity/projektplatsen) för att lära sig att på ett enkelt sätt göra kortare videofilmer som kan användas i distansundervisning. Anna Karin Ståhle deltog även i Netlearning 2004 i Ronneby.

Resultatet blev en ansökan och Danshögskolan har fått medel från Nätuniversitetet att utveckla en distanskurs i danspedagogik.

För Danshögskolan var det definitivt en tillgång att delta i mentor – adept programmet. Danshögskolan är en liten högskola och har inte möjlighet att avsätta så mycket egna resurser i form av vare sig tid eller pengar för att utveckla sina distanskurser. Nu fick DH den draghjälp vi behövde för att gå vidare. Det har också inneburit att vi har börjat diskutera kring danspedagogik på ett nytt sätt och dessa diskussioner kan säkert påverka danspedagogutbildningen i framtiden.

Dramatiska institutet, DI

Underlag för slutrapport över samarbetet mellan Högskolan i Gävle, Örebro universitet och Dramatiska institutet inom Mentor – Adeptprogrammet nedan kallat MAP.

Dramatiska institutet

Dramatiska institutet (DI) är en statlig konstnärlig högskola som utbildar för professionell verksamhet inom film, radio, teater, television och nya medier. Det sker genom grundutbildning, påbyggnadskurser samt genom fortbildning av yrkesverksamma. DI bedriver även konstnärligt utvecklingsarbete. DI utbildar inom flera konstarter för scen och media, vilket ger unika möjligheter till gräns- överskridande samarbeten. DI är en av de minsta högskolorna i Sverige med ca 160 helårsstudenter. DI:s verksamhet startade 1970.

Genom sin fortbildningsverksamhet har DI erfarenheter av att arbeta med intervallutbildning med kursdeltagare från hela Sverige. I några fall har detta skett med en enkel stödfunktion för distansmoment. Den samlade erfarenheten kring flexibelt lärande och distansutbildning var dock före MAP-projektet mycket begränsad.

Starten

Genom Nätuniversitetets initiativ har DI haft förmånen att få hjälp och stöd för att komma igång med egen utveckling av flexibelt lärande och distansutbildning. Örebro universitet (ÖU) och Högskolan i Gävle (HiG) har fungerat som mentorer.

Kontaktpersoner:

ÖU Lars Sandblom

HiG Björn Karlsson, William Males och Mats Brenner

DI Ulf Söderström och Magdalena Marklund

Samarbetet inom MAP, inleddes i juni 2003 då 5 personer från DI besökte HiG. Under en välplanerad dag fick vi från Di en god inblick i HiG:s arbetsformer och erfarenheter inom flexibelt lärande. För oss var det särskilt stimulerande att få inblick i kursen Creative writing som ju ligger nära en del av DI:s egna kurser inom filmmanus, dramatik och dramaturgi. Under september 2003 gjordes ett motsvarande besök på ÖU då 3 personer från DI fick en mycket intressant genomgång av hur ÖU arbetar med flexibelt lärande och med pedagogisk utveckling. Vi fick också en överblick över situationen i stort inom området i Sverige men även konkreta impulser. Ett exempel är möjligheten att lägga upp föreläsningar, som innehåller text, bild och ljud, på webben

Efter de inledande studibesöken bildades en projektgrupp på DI bestående av ca 10 personer. Dessa hade till uppgift att inventera möjliga utbildningsmoment och kurser som vore lämpliga för test och utveckling. Fem stycken olikartade exempel ringades in.

- Identitet – Roll – Karaktär (IRK). Påbyggnadskurs i dramaturgi 20 poäng,
- Essäer Skivarkurs för studenter inom Åk 3 Teaterregi
- Filmljudutbildningen Webb-föreläsningar.

- Filmljudutbildning på distans.
- ”De gestaltande konsternas arbetspråk”, ett konstnärligt utvecklingsprojekt.

Samarbetet

När dessa kurser och projekt var identifierade och tidsatta blev DI:s behov av hjälp mycket konkret. DI:s projektgrupp träffades vid flera tillfällen under hösten 2003 för att värdera, konkretisera och planera de olika exemplen. Vi bestämde oss för att försöka arbeta med alla, men sprida ut dem i tid. Eftersom IRK 20 p krävde omedelbar planering så fick den högsta prioritet i samarbetet. Här fanns också HiG:s erfarenheter av kursen Creative writing och vi såg gemensamt möjligheten att snabbt komma igång med konkret utvecklingsarbete.

I november 2003 hade HiG och DI ett planeringsmöte på DI. Starten för IRK bestämdes till hösten 2004 och detta kändes som en realistisk tidsplan eftersom kursen var ny, både till innehåll och form.

Vid nästa gemensamma möte i februari 2004 mellan HiG och DI, arbetade vi med fortsatt planering av IRK men började också diskutera MEP-utbildningen 40 p. Den är uppdelad på 3 terminer varav de två senare sker på distans och med studenter som är utspridda över landet. I april 2004 hade vi åter ett gemensamt möte på DI och ägnade all tid åt Media. Estetik-Pedagogik-utbildningen (MEP) som alltmer framstod som ett intressant exempel för vidareutveckling inom flexibelt lärande.

I juni skedde så ett planeringsmöte med HiG inför starten av IRK i september. Till detta möte var kursen färdigplanerad till sitt innehåll men det fanns många frågor att reda ut kring hur kursplatsen skulle organiseras och utformas.

Nästa möte i november fokuserade på IRK som då hade kommit igång med såväl distansarbete som kursträffar. Det var mycket värdefullt att utvärdera och analysera de konkreta erfarenheterna från kursen med hjälp av HiG.

Vid mötet presenterades också förslag på hur MEP-utbildningens deltidsterminer 2 och 3 skulle kunna använda en enkel och funktionell lärplattform.

Vårt sista möte med HiG skedde i mitten av december och bestod av en översikt och summering av de olika pågående försöken på DI. Vi diskuterade också hur DI skulle kunna fortsätta att utveckla kurser och pedagogiska metoder som på olika sätt tar tillvara möjligheterna inom flexibelt lärande.

Förutom mötena med HiG på DI har det under hela projektperioden förekommit mail- och telefonkontakter.

Vi beklagar att vi från DI inte lyckades etablera något konkret samarbete med ÖU. Erbjudandet fanns där men vi måste dessvärre konstatera att vår tid inte räckte till för att inleda ett fortsatt samarbete. Däremot gav vårt enda besök på ÖU ett stort mått av inspiration för det fortsatta arbetet framförallt inom filmljudutbildningen.

Parallellt med aktiviteterna kring IRK och MEP pågick arbetet inom DI med de övriga exemplen ovan. Medlemmarna i DI:s projektgrupp träffades regelbundet för att delge varandra erfarenheter och goda råd.

DI:s projektgrupp bestod av:

Klas Dykhoff lektor i filmljud, Roland Sandell högskoleadjunkt inom Media Estetik Pedagogik, Soheil Ravesh nätverkstekniker, Barbro Smeds dramatiker, regissör och gästlärare, Ingemar Tyren pedagog och tekniker, Anders Aare lektor i teaterteknik, Magdalena Marklund institutionssekreterare, Ulf Söderström prefekt

Resultat

Identitet – Roll – Karaktär. Påbyggnadskurs i dramaturgi 20 poäng, 2 terminer Ht 2007- Vt 2005. Med trolig ny start Ht 2005. Målgrupp: Personer med flerårig praktiskt och/eller teoretisk yrkesverksamhet inom de scenkonstnärliga områdena teater, dans, mim, performance.

Kursen är den första som DI anordnat inom Nätuniversitetet. Upplägget bygger på: Litteraturstudier inom bland annat estetik och kunskapsfilosofi.

Eget projektarbete med redovisningar och projektrapporter.

Gemensam och individuell handledning.

Sex tvådagasseminarier som behandlar olika teman med anknytning till identitet, roll och karaktär. Seminarierna ägnas framförallt åt föreläsningar och gemensamma diskussioner.

All handledning, feedback från kursens tre lärare och temadiskussioner mellan deltagarna sker på kursplatsen. Som plattform används FirstClass som fungerar alldeles utmärkt för denna typ av kurs. DI använder också detta program som internt kommunikationssystem och mailprogram. Detta gjorde att alla inblandade på DI kunde gå in i kursen utan några större tekniska hinder.

Till kursen antogs 17 deltagare och av dessa har 2 st valt att sluta.

”Essäer” En skivarkurs för studenter inom Åk 3 Teaterregi.

Detta är en återkommande delkurs inom teaterregiutbildningen där studenterna undersöker och utvecklar essän som berättarform.

Under senaste kurstillfället prövade de ansvariga lärarna att använda FirstClass som en kursplats för textutveckling, handledning och redovisning.

Media – Estetik – Pedagogik Påbyggnadsutbildning för pedagoger 40 poäng, 3 terminer. 12 studenter. Termin 1 helfart på DI. Termin 2 halvfart och arbete med pedagogiskt projekt på den egna skolan. Termin 3 halvfart och arbete med att sammanställa erfarenheter från terminerna 1 och 2 samt skriftlig fördjupning kring någon definierad pedagogiskt frågeställning i relation till estetiska läroprocesser.

Denna utbildning har sedan mitten på nittiotalet haft nuvarande form. Den har från början haft formen av en intervallutbildning med distansinslag. För DI har det dock varit svårt att hålla kontakten med studenterna under termin 2 och 3. Genom MAP fick vi en välkommen inspiration att pröva nya former för kommunikation, handledning och redovisning. Till utbildningens hemsida har nu lärplattformen Moodle kopplats.

Filmljudutbildningen

Inom detta treåriga program ingår ett stort mått av produktionsarbete men även återkommande yrkes- och tekniskspecifika föreläsningar. Huvudläraren har provat att lägga upp några av dessa på webben. Innehållet består av tal, text, bild och ljud. De program som prövats är ”Byggaren” utvecklat på musikutbildningen på ÖU samt Apreso.

Filmljudutbildningen har en flerårig kontakt med en utbildning på Högskolan Dalarna där det ingår moment av filmljud. Lärare från DI har åkt upp till Falun för att föreläsa samt leda mindre produktionsövningar. Under MAP-samarbetet har det nu utvecklats en metod att genomföra filmljudövningar på distans genom att sända ljudfiler som anpassas till lokalt bildmaterial.

DI:s stora arkiv av ljudeffekter som används vid ljudläggning av film och video har laddats ner på en central server och kan därför nås lättare och utnyttjas mycket effektivare.

”De gestaltande konsternas arbetsspråk”

Ett konstnärligt utvecklingsprojekt (Konstnärligt utvecklingsarbete – KU - är de konstnärliga högskolornas forskning.) som skall bygga upp en erfarenhetsbas med text, bild och ljudexempel från sceniska gestaltungsformer. Dessa skall bli tillgängliga on line för intresserade via en databas. I detta projekt provas ett nyutvecklat system för redigering och publicering som heter Navicast.

Erfarenheter

DI är en liten högskola med få studenter men med ett tjugotal olika program inom sin grundutbildning. Detta innebär att varje program har små studentgrupper. Inom film, tv, radio, teater består de olika årskurserna av 4 – 12 studenter. De olika utbildningarna präglas också av mycket produktionsarbete i ”fullskala” vad gäller tillgång till personal och tekniska resurser. Undervisningen är mycket tät och lärarintensiv. Det är nära mellan student och lärare och mellan studenterna. Detta är också av tradition de arbetsformer som präglar teatern och medierna utanför DI. Dessa omständigheter skapar inget självklart pedagogiskt behov av tekniska hjälpmedel, som olika typer av lärplattformar, inom DI:s grundutbildningar.

Genom MAP erfarenheterna har det dock blivit helt uppenbart att olika varianter av flexibelt lärande skulle kunna tillföra mycket även på DI:s längre program. Filmljud är redan nämnt. Inom DI:s olika skrivartutbildningar är det också alldeles uppenbart. Här finns möjligheter att arbeta med texter på nya och utvecklande sätt. Kontakterna kring texten mellan alla som ingår i kursen ökar och det blir en helt annan tillgänglighet och exponering av de olika texternas framväxt. Men även inom program som regi- och producentutbildning, teaterteknik och tv-produktion skulle det gå att uppnå bättre kontakter och en större överblick, både inom de olika årskurserna men framförallt mellan de olika programmen. Tveklöst skulle också rena rationaliseringsvinster kunna göras. Till exempel under teaterstudenternas praktik ute på olika teatrar i landet eller under filmstudenternas produktionsövningar. Lärplattformar skulle kunna användas även som projektplattformar och alla som är inblandade i de olika produktionerna skulle såväl få en vidare överblick som en djupare inblick i produktionsarbetet. Hela produktionsprocessen skulle kunna bli mer genomskinlig.

Som framgår ovan anordnar DI förbildningskurser och påbyggnadsutbildningar för yrkesverksamma. Detta sker i kursform med omfång från 1 vecka heltid upp till årslånga deltidskurser. Deltagarna kommer från hela Sverige men med övervikt för stockholmsområdet. Erfarenheterna från kursen IRK visar dock att spridningen ökar på grund av distansinlagen, vilket är mycket tillfredsställande. DI är ju en mycket specialiserad högskola med utbildningar och kurser som är svåra hitta på andra orter.

Den andra viktiga erfarenheten från IRK är att distanstekniken skapar närhet och fördjupning i kursen. DI har gjort liknande utbildningar som enbart byggt på eget arbete och träffar där detta redovisas och diskuteras. Genom att en stor del av skrivandet, diskussionerna och handledningen sker på lärplattformen, kan träffarna i högre grad ägnas åt fördjupande och kompletterande föreläsningar.

Träffarna blir dessutom mycket intensivare eftersom deltagarna har en frekvent kontakt på kursplatsen och därmed känner varandra. Alla deltagare kommer bättre förberedda till träffarna eftersom de haft möjligheter att läsa varandras texter. Varje deltagare får också betydligt mer handledning, dessutom av ett djupare och mer reflekterat slag än vad som är möjligt under korta gemensamma träffar med många deltagare. Genom IRK har DI fått viktiga erfarenheter inom dramaturgi och skrivområdena men det framstår som uppenbart att liknande förbättringar och vinster även skulle uppstå inom fortbildningskurser med annat innehåll.

Att utveckla kurser och kursmoment som bygger på lärplattformar är ett utvecklingsarbete som, i positiv mening, framtvingar nya pedagogiska synsätt och tillämpningar. Som pedagog blir man tvungen att ställa helt nya frågor och ta ställning till nya möjligheter och förhållningssätt. Dessa nya undervisningsformer förskjuter perspektivet från att lära ut till att lära in vilket för studenten innebär större individualisering, fördjupad reflektion och ett lärande mer oberoende av tid och rum.

Örebro universitet och Ersta & Sköndal högskola

Mentor: Örebro universitet

Adept: Ersta & Sköndal högskola

Inledning

Örebro universitet startade distansutbildning med en kurs och 80 studenter 1995 och verksamheten har sedan dess ökat till mer än 70 kurser och ca 2500 studenter. Under årens lopp har följaktligen en stor kompetens inom distansutbildning och flexibelt lärande uppbyggts. Särskilt gäller detta olika typer av distansöverbyggande teknik samt samarbete med lärcentra. Under åren 2002 till 2005 har ett särskilt projekt för kompetensutveckling inom teknik, pedagogik och administration av distansutbildning varit igång. Med projekt Mediecenter IT-pedagogisk utveckling som stöd har det känts naturligt att delta som mentor i Nätuniversitetets mentor/adeptprogram för lärosäten.

Vid Ersta Sköndal högskola bedrivs grund- och vidareutbildning samt forskning i vårdvetenskap, socialt arbete, vårdetik, diakoni, teologi och kyrkomusik. Huvudmän för högskolan är Ersta diakonisällskap och Stiftelsen Stora Sköndal. Högskolans institutioner är fördelade på två campus – på Södermalm och i Sköndal – med tillsammans cirka 1000 studenter.

Institutionen för socialt arbete - Sköndalsinstitutet påbörjade arbete med att integrera nätbaserat stöd i delar av sitt kursutbud under våren 2001. Institutionen för socialt arbete - Sköndalsinstitutet valde LUVITs verktyg för nätbaserad utbildning i syfte att stödja och effektivisera distans- och klassrumsbaserade utbildningar med hjälp av Internet. Vår första distansutbildning via Internet startade hösten 2001 i form av en uppdragsutbildningskurs.

I samband med att arbetet med att integrera nätbaserat stöd i högskolans samtliga utbildningar erbjöds deltagande i mentor-adeptprogrammet. Ersta Sköndal högskola hade då önskemål om att genom Örebro få tips och råd om hur vi skulle driva detta arbete vidare, organisera ett lärarutbyte och ta del av hur man kan integrera bibliotekens funktioner med plattform på Internet.

Huvudområden för arbetet

Vid en inledande träff den 14/5 2003 i Örebro identifierades åtta huvudområden som intressanta för samarbetet:

- Kompetensutveckling av personal
- Tekniskt och pedagogiskt stöd
- Föreläsningar på nätet
- Examinationsformer
- Studentaktivitet
- Bibliotekets roll
- Administrativa rutiner

Under resten av projekttiden fram till slutet av 2004 har dessa områden behandlats vid ett antal möten i Örebro, Sköndal och Ersta.

Kompetensutveckling av personal

Projektet Mediecenter, IT-pedagogisk utveckling vid Örebro universitet syftar till att höja kompetensen bland lärare och övrig personal när det gäller teknik, pedagogik och administration av distansutbildning. Erfarenheter från detta projekt har delgetts Ersta Sköndal. Det har handlat om att motivera personal genom utbildning i flera steg. Utbildningen har gällt den aktuella lärplattformen samt video och bildhantering. Dessutom har kurser getts i att kunna presentera professionella presentationer på internet. En genomgående idé är att en lärare själv ska kunna klara alla tekniska och pedagogiska moment i upplägg och genomförande av en kurs. Vi anser att kvalitén på kursen ökar om färre personer är inblandade i processen. I detta sammanhang har också genomförts ett seminarium för lärare från Ersta & Sköndal högskola på campus Sköndal.

Tekniskt och pedagogiskt stöd

Vi har diskuterat hur man kan organisera en rationell och resurssnål support till lärare och studenter. Erfarenheter från lärar- och studentsynpunkter på introduktion och användning av lärplattformen har diskuterats. Här har Örebro universitet visat hur ett webbaserat formulär kan användas så att frågorna lätt kan behandlas och inga frågor blir liggande obehandlade. Vi har också gått igenom hur man kan använda ett internt webbaserat diskussionsforum på lärosätet för att utbyta erfarenheter hos de lärare och övrig personal som är engagerade i distansutbildning och flexibelt lärande. Vid sidan av seminarier för erfarenhetsutbyte kan ett sådant diskussionsforum vara bra om någon lärare snabbt behöver hjälp för att lösa ett tekniskt eller pedagogiskt problem.

Föreläsningar/presentationer på nätet

I linje med idén att läraren ska kunna klara hela processen "från ax till kaka" så har Örebro universitet utvecklat ett mycket lättarbetat program för att läraren själv ska kunna bygga och publicera professionella presentationer på internet. Byggaren, som programmet heter, har rönt stort intresse på Ersta Sköndal högskola och har börjat användas i viss omfattning. Programmet distribueras gratis till intresserade användare.

Examinationsformer

Örebro universitet har lång erfarenhet av samarbete med ett stort antal lärcentra. Att använda lärcentra som en resurs i samband med examination har diskuterats. Det kan handla om traditionell övervakad tentamen eller någon form av webbexamination där studenterna kan utnyttja datorer på lärcentra. Erfarenheter från nätbaserad examination i form av inlämningsuppgifter, pm, diskussioner och duggor har diskuterats.

Studentaktivitet

Bland distanspedagoger är det ett känt problem att kurser kan lida av låg aktivitet hos studenterna. Åtgärder för att förbättra aktiviteten har diskuterats. Speciellt gäller detta erfarenheter när det gäller betydelsen av kursupplägg och lärarens roll. Vi har gemensamt gått igenom exempel på kursupplägg som har fått bra utvärderingar av studenter och där aktiviteten har varit hög. Studenternas möjlighet till helhetssyn har varit en bärande idé i det sammanhanget. Problemet med avhopp och dålig genomströmning har naturligtvis också diskuterats. Distansstudenterna har i många fall heltidsarbete och är därför en grupp med små marginaler. Om något händer i familjen eller på arbetet blir man lätt efter i studierna. Skälen till studieavbrott ligger i många fall utanför högskolans kontroll men det kan ändå finnas

möjligheter att ytterligare öka flexibiliteten i tid för att göra det möjligt att genomföra studierna.

Bibliotekets roll

Bibliotekens service till distansstudenterna har stor betydelse för att kunna genomföra kurser med hög kvalitet. För att diskutera de erfarenheter som universitetsbiblioteket i Örebro har i detta sammanhang har en gemensam träff ordnats för bibliotekarier från de båda högskolorna.

Administrativa rutiner

Institutionssekreterarnas roll ska inte underskattas när det gäller att få en väl fungerande distanskurs. Eftersom studenterna inte finns på plats måste det finnas bra rutiner för registrering, lösenord, examination mm. En institutionssekreterare med stor erfarenhet av distanskurser från institutionen för ekonomi, statistik och informatik vid Örebro universitet har träffat kollegor vid Ersta Sköndal och redogjort för sitt arbete samt visat på vilka problem som kan uppstå och hur dessa kan lösas.

Övrigt

Ansvariga på Ersta Sköndal har även kunnat använda mentor-adeptprogrammet för råd och information inför utlysning av tjänst, avstämning av att de rutiner och det arbete som genomförs ligger i linje med vad en större högskola/universitet med längre erfarenhet av distansutbildning och flexibelt lärande kommit fram till i sitt arbete.

Ersta Sköndal hyser dock förhoppning om en förlängning av utbytet för att än mer kunna jobba vidare ovanstående punkter.

Örebro den 7 februari 2005
Lars Sandblom
Örebro universitet

Stockholm den 7 februari 2005
Birgitta Örengård
Ersta & Sköndal högskola